

*Харченко А. О.
м. Харків, Україна*

ЕКОНОМІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЛІДЕРІВ І СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГРЕС

Умови функціонування національної економіки на ринкових засадах характеризуються принаймні такими принциповими особливостями. По-перше, постійно загострюється конкуренція не тільки у виробництві та реалізації товарів і послуг, а й на ринку праці й робочої сили. По-друге, істотно зростає роль особистісного чинника у забезпеченні бажаного рівня ефективності суспільного виробництва. По-третє, динамічний характер соціально-економічного розвитку сучасного суспільства зумовлює потребу в постійних змінах виробництва товарів і послуг та змісту і характеру управління ним. Відповідно до цього життя вимагає інноваційних підходів до економічної освіти фахівців, які повинні бути дійсними лідерами.

Економічна компетентність справжніх лідерів має полягати не лише у належному знанні основних положень економічної теорії і особливостей їх практичного застосування. Лідерів необхідно глибоко розуміння того, що в існуючій сьогодні системі економіки країна просто не зможе вижити, не те, щоб розвиватися. Про це красномовно говорять цифри «зростання» ВВП та показники інфляції. Більш того, лідери повинні розуміти, що умовою виживання країни та можливості її виходу з кризи має бути висока професійно економічна компетентність та відновлення раціонального мислення не тільки підприємців, а й представників влади. Вкрай важливою уявляється їхня здатність ви-

являти справжні глибинні причинно-наслідкові зв'язки при аналізі складної сукупності взаємопов'язаних між собою соціально-економічних, суспільно-політичних, науково-технічних і навіть духовно-культурних процесів.

А це вимагає перш за все прагнення лідерів постійно оновлювати свої знання й практичні навички відповідно до логіки науково-технічного і соціального прогресу. Їм необхідно аналізувати кращий досвід світового менеджменту й застосовувати його з обов'язковим урахуванням основних особливостей нашої країни й менталітету її народу.

Як справедливо підкреслюють С. О. Заветний, О. С. Пономарьов та С. М. Пазиніч, «лідер для забезпечення свого стану в колективі, підтримання свого авторитету і дієвості впливу на інших людей повинен постійно підвищувати професійну кваліфікацію, рівень своєї загальної і професійної культури». На думку цих вчених, «прагнення до постійного самонавчання, самовиховання і самовдосконалення та його практична реалізація стають важливими передумовами лідерства та його впливу на людей» [1. с. 141]. А цей вплив, на наше глибоке переконання, сила цього впливу та його дієвість істотною мірою визначаються саме професійно економічною компетентністю лідерів.

Саме висока професійна компетентність лідерів і здатність впливати на людей конструктивним чином зумовлює суспільну потребу у їх появі, в усвідомленні ними своєї важливої місії та активній діяльності по реалізації свого призначення. Це особливо стосується лідерів у сфері економіки, яка виступає визначальним чинником життєзабезпечення людини і суспільства у цілому. До того ж, сама економіка являє собою надзвичайно динамічну систему, в якій постійно відбуваються зміни чинників виробництва та продукції під впливом як науково-технічного прогресу, так і через зміну переваг споживачів, інших обставин.

За цих умов багато хто навіть з активних підприємців може втрачати орієнтири своєї діяльності. Тому суспільство й відчуває потребу в лідерах, здатних розуміти. Аналізуючи феномен лідерства, О. С. Пономарьов зазначає, що «проблема лідерства в контексті суспільних потреб, особливо потреб соціального характеру, має розглядатися у трьох таких аспектах. Перший з них полягає в об'єктивному характері потреби відповідної групи, соціальної спільноти чи суспільства в цілому і кожного з нас в лідерах, які б за нас розв'язували складні життєві проблеми чи ситуації. Другий аспект стосується не просто потреби в лідерах, а в існуванні певної сукупності вимог до них, які вплива-

ють з суспільних очікувань від самих лідерів, від їх дій та відповідних рішень. Третій же вкрай важливий аспект полягає у глибокому розумінні лідером цих очікувань та в його умінні ефективно діяти у відповідності з ними» [2, с. 15]. Розуміння ж очікувань людей і є однією з визначальних рис лідера. При цьому важливо зазначити, що серед очікувань провідне місце посідають пов'язані з економікою.

Економічну компетенцію лідерів істотно посилює їхня харизма як уроджена особистісна риса, яка, власне, і виступає джерелом влади лідера над людьми. М. Гантер, аналізуючи феномен харизми та вплив лідера на своє оточення, обґрунтував шість характерних рис харизматичного лідера: 1) він регулярно обмінюється енергією із зовнішнім середовищем; 2) він уміє правильно обирати характер впливу на людей; 3) йому притаманний дар «випромінювати енергію, «заряджаючи» нею своє оточення; 4) його зовнішність і привітний вираз обличчя буквально заворожують людей; 5) у нього незалежний характер, який він підкреслено демонструє; 6) харизматичному лідеру притаманні виразний артистизм та риторичні здібності [3]. Ці риси допомагають йому чітко роз'яснити людям складні економічні явища, надихаючи їх на успішну діяльність з досягнення тих цілей, які цей лідер ставить перед ними.

Список літератури:

1. Заветный С. О. Філософія впливу: монографія / С. О. Заветний, О. С. Пономарьов, С. М. Пазиніч. – Харків: Видавець Савчук О. О., 2011. – 204 с.
2. Пономарьов О. С. Феномен лідерства в контексті суспільних потреб // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2015. – № 4. – С. 11-19.
3. Gunter M. Charisma / M. Gunter // Journal of communications. – 1979. – Vol. 29. – № 2. – P. 2-54.